

receive additional income and profit from the new type of economic activity, but also be able to ensure a high professional level of their employees, to preserve the intellectual capital of the enterprise, which in turn is a key to improving its economic security. Further scientific researches should be directed to substantiation of the complex mechanism and tools for managing the professional development of medical personnel in order to increase the economic security of the medical services enterprise.

References:

1. Balabanova, L.V., Sardak, O.V. (2006) *Upravlinnia personalom* [Staff management]. DonDUET. 471 pp.
2. Haievskia, L.M. (2000) *Ekonomika ta orhanizatsiia diialnosti firmy* [Economics and organization of enterprise activity]. Irpin: Akademiia DPS of Ukraine. 164 pp.
3. Zhyvko, Z.B. (2013) *Metodolohiia upravlinnia ekonomichnoi bezpekoiu pidpriemstva* [Methodology of management of economic security of the enterprise]. Lviv, Liha-Pres. 474 pp.
4. Semstov, V.M. (2017) *Neposterezhuvani ekonomichni protsesy u sferi zovnishnoi torhivli: instytutsiinyi aspekt* [Unsupervised economic processes in foreign trade: an institutional dimension]. *Ekonomichnyi prostir*. № 117. P. 40–55.
5. Kravchenko, O. Ya., Kravchuk, P. Ya. (2008) *Diahnostyka ta mekhanizm zabezpechennia korporatyvnoi bezpeky pidpriemstva* [Diagnosis and provision mechanism of corporate security]. Lutsk, VORVP «Nadstyria». 286 pp.
6. Wolsfers, A. (1962) *Diskort and Collaboration, Essays on International Politics*. Baltimore, Johns Hopking University Press. 150 pp.
7. Voronka, O.Z. (2019) *Formuvannia mekhanizmu zabezpechennia kadrovoi bezpeky*

pidpriemstv vysokotekhnolohichnoho sektoru ekonomiky [Formation of a mechanism for ensuring the personnel security of enterprises of the high-tech sector of the economy]. 21.04.02. Lviv. 265 pp.

8. Bartashevska, Yu.M. (2016) *Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: faktory vplyvu ta shliakhy zabezpechennia* [Economic security of the enterprise: factors of influence and ways of providing]. *Ekonomika i suspilstvo*. №7. P. 189-194.

9. Horachuk, V.V. *Upravlinnia ryzykamy v zakladakh okhorony zdorovia* [Risk management in healthcare settings]. URL: http://www.hcm.in.ua/wp-content/uploads/upravlinnya_rizykami_v_zakladi_ohoroni_zdorovya_gorachuk_v.v.pdf

10. *Anomalii v tsyvilnomu pravi Ukrainy* [Anomalies in the civil law of Ukraine]. Kyiv, Taras Shevchenko national university of Kyiv. 1007 pp.

11. Zavarza, T. V. (2013) *Pravove znachennia ryzyku dlia tsyvilno-pravovoi vidpovidalnosti likarnianykh zakladiv za nenalezhne likuvannia* [Legal value of risk for civil liability of hospitals for improper treatment]. *Teoriia i praktyka pravoznavstva*. Issue. 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2013_2_23.

12. Grynko, T.V., Timar, I.V. (2016) *Teoretychni pidkhody do formuvannia mekhanizmu upravlinnia imidzhem pidpriemstv sfery posluh* [Theoretical approaches to the formation of the mechanism of management of the image of enterprises in the service sector]. *Ekonomichnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii*. Issue. 6 (06). Vol. 1. P. 85-90.

13. Grynko, T.V. (2018) *Problemy formuvannia ta rozvytku trudovoho potentsialu pidpriemstv v Ukraini* [Problems of formation and development of labor potential of enterprises in Ukraine] *Visnyk Pryazovskoho derzhavnogo tekhnichnoho universytetu*. Serii: ekonomichni nauky. № 35. P. 281-287.

Sheludko Ella I.

PhD in economics, Senior Research Officer of Department of Industrial Policy, Institute for Economics and Forecasting Ukrainian National Academy of Sciences
Zavgorodnia Mariia Yu.

PhD in economics, Research Officer of Department of Industrial Policy, Institute for Economics and Forecasting Ukrainian National Academy of Sciences

PECULIARITIES OF ORGANIZATION OF NON-FORMAL EDUCATION UNDER THE IMPACT OF CHALLENGES OF MODERNITY

Шелудько Елла Ігорівна,

*ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
кандидат економічних наук, старший науковий співробітник відділу промислової політики*

Завгородня Марія Юрївна,

*ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
кандидат економічних наук, науковий співробітник відділу промислової політики*

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ ПІД ВПЛИВОМ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

Summary. Innovative approaches to the organization of new forms of vocational training in industry (for example, light industry) are investigated in relation to the possibility of obtaining the skills required in the labor market, which allow to improve the skills of workers in modern industrial enterprises, as well as to engage in

individual business and strategic planning of their operational activity; possibilities of forming technical and digital information processing skills for expanding production for the domestic market of industrial goods and entering the markets of other countries are investigated. The peculiarities in the organization of educational space for the acquisition of professional work skills are revealed and the necessity to support a motivated education, which can be obtained both beyond basic education as well as a substitute for basic education, which will allow it to realize a stable need for cognition and creativity, to maximize "self-realization" and to discover one's abilities, as well as develop socially, professionally and personally.

Анотація. Досліджено інноваційні підходи до організації нових форм професійного навчання в промисловості (на прикладі легкої промисловості) щодо можливості отримання затребуваних на ринку праці навичок, які дозволяють підвищувати кваліфікацію працівників на сучасних промислових підприємствах, а також займатися індивідуальним бізнесом та стратегічним плануванням своєї підприємницької діяльності; досліджено можливості формування навичок з технічної та цифрової обробки інформації задля розширення виробництва для внутрішнього ринку промислових товарів та виходу на ринки інших країн. Розкрито особливості в організації освітнього простору з набуття професійних робочих навичок та доведено необхідність підтримки мотивованої освіти, яку може отримати особа як понад основної освіти, так і замість неї, що дозволить їй зреалізувати стійку потребу у пізнанні й творчості, максимально «самореалізуватись» та розкрити свої здібності, сформуватися соціально, професійно, особистісно.

Keywords: non-formal learning, non-formal education, industry, continuity of education.

Ключові слова: неформальне навчання, неформальна освіта, промисловість, неперервність освіти.

Постановка завдання. Конкуренція створює сьогодні унікальні можливості для вибору методів освіти, а завдання повної цифровізації економіки по іншому ставить перед людиною матрицю вибору при вирішенні питання отримання майбутньої професії. На чільне місце виходить питання інвестування в людський потенціал, а ринок праці показує, що не можна продовжувати експлуатувати традиційну модель освітніх ринкових послуг в той час, як сформовані нові виклики щодо навичок та компетенцій. Проблеми підготовки та перепідготовки кадрів промисловості, професійного навчання та перекваліфікації нині є тісно пов'язаними із викликами цифровізації бізнесу та галузей економіки, швидким розвитком технологій штучного інтелекту, розвитком інтеграційних процесів в економіці, що істотно змінює конкурентне середовище на ринку праці. Для сучасного освітнього процесу характерним є поєднання освітніх елементів, наприклад, зі сфери точних наук з елементами мистецтва, дизайну, інформаційних технологій, пов'язаних із розвитком творчих здібностей людини. На цьому етапі набувають переваг незвичні види освіти для підтримки конкурентоспроможності та придатності кадрів до нових обставин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Аналіз стану і тенденцій розвитку світового досвіду представляє науковий і практичний інтерес при вирішенні проблем, актуальних також і для української освіти в умовах цифрової освіти, трансформації формальної та неформальної освіти. Вагомий внесок в розвиток передбачення ринків праці майбутнього, переосмислення процесу навчання навичкам майбутнього й окреслення механізмів, за допомогою яких вони можуть бути забезпечені для підготовки робочої сили, зробили зарубіжні вчені Дж. Санті та ін[1]. Вони розкривають основні ознаки, якими повинні володіти професіонали в майбутньому: основні цифрові навички та грамотність; навички

навчання; навички, необхідні для екологізації економіки; навички, необхідні для залучення до професій 4.0; навички послуг нового покоління; навички для технологічних виробничих галузей; а також основні м'які навички, що допомагають підвищити ефективність на робочому місці, такі як навички роботи в команді, емоційний інтелект, здатність формувати власну думку для прийняття рішень, креативність та дизайнерське мислення. Все це матиме вплив на майбутні напрями технічної та професійної освіти та повинні враховуватись освітянами та підприємцями. Алан Роджерс наголошує на важливості безперервного навчання та необхідності значно розширеної програми неформальної освіти, оскільки цілі сталого розвитку, не можуть бути досягнуті лише формальними програмами навчання [2]. Науковці Дж.Гарріс та К.Віхак відмічають зростаючий попит на визнання неформальної освіти[3]. На їх думку, роль неформальної освіти зростає завдяки доступності та різноманіттю форм: відкритих освітніх ресурсів, масових відкритих онлайн-курсів та ін. В праці С.Літвінової та О. Мельник розглядалися практичні питання підвищення компетентності викладачів під час неформальної освіти завдяки новітнім цифровим технологіям. Вони аналізували як впровадження хмарних сервісів дозволить створити певні умови для навчальної мобільності всіх учасників навчально-методичної діяльності та застосування хмарних технологій для різних видів діяльності [4]. В цьому контексті навчання через діяльність виявляється ефективним способом удосконалення учбового процесу, оскільки підвищує якість освіти, сприяє здобутку та застосуванню важливих компетенцій[5].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В статті зроблена спроба розкрити новітні підходи щодо організації неформального навчання як форми додаткової освіти для отримання знань та професійних

навичок в легкій промисловості та показано можливість взаємодоповнення цього виду освіти із формальною освітою. Це може бути корисним для використання професіоналами та новачками, креативними спеціалістами та педагогами для підвищення кваліфікації і набуття професії цих навичок та для підтримки мотивованої освіти протягом усього життя.

Мета. Дослідити інноваційні підходи до організації нових форм професійного навчання в легкій промисловості щодо можливості отримання затребуваних на ринку праці навичок для підвищення кваліфікації працівників на підприємствах галузі, для розвитку навичок підприємництва, можливості формування навичок з технічної та цифрової обробки інформації та креативності.

Виклад основного матеріалу. Проблема наявності якісного трудового ресурсу, і, насамперед, висококваліфікованого, є надважливою в промисловості, як в цілому, так і для легкої промисловості. Адже наявність висококваліфікованих промислових кадрів є саме тим чинником, від якого переважно залежить ефективність і конкурентоспроможність виробництва. Відсутність кваліфікованих кадрів, викликана їх відтоком за кордон і перекосами в системі освіти сьогодні є головним боєм для багатьох роботодавців і керівників виробництва. Дефіцит кадрів та низька мотивація праці стає дедалі відчутнішою перешкодою для подальшого розвитку галузі. Галузь сьогодні функціонує в умовах обмежень кадрового забезпечення, пов'язаних з нестачею працівників, які були б зацікавлені у роботі на підприємствах галузі, та невідповідною професійною підготовкою. Через непривабливі умови праці, непрестижність професій, низьку зарплату в легкій промисловості, працівники прагнуть працювати в інших сферах: невиробничих, фінансових. В цих умовах перед керівниками підприємств стоїть завдання по закріпленню наявного персоналу та залученню молоді на підприємства. Задля цього вони повинні проводити заходи з підвищення привабливості роботи на конкретних підприємствах через збільшення оплати праці й продуктивності праці та відкриття можливостей підвищення кваліфікації працівникам та кар'єрного просування. Керівники підприємств мають приділяти увагу інвестиціям в людські ресурси, зосереджуючись на перманентному підвищенні кваліфікації фахівців.

З іншого боку, переважна більшість безробітних сьогодні – це люди з вищою освітою, що мають високу кваліфікацію та розвинені навички. Значна частина випускників як вишів, так і професійно-технічних навчальних закладів змінюють свою професію відразу ж після закінчення навчального закладу. Величезна кількість молодих (і не тільки!) людей змушені заново вирішувати проблему організації своєї професійної кар'єри. З огляду на ці обставини необхідно просувати концепцію освіти протягом

усього життя людини (безперервної освіти, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів) з усіма її перевагами – гнучкістю, різноманітністю, доступністю в часі і просторі.

Освітній фактор є одним із ключових факторів розвитку людського потенціалу, сьогодні він стає запорукою успіху на ринку праці та шляхом до економічного зростання країни. Формування кадрового потенціалу засобами освіти та професійної підготовки сприяє підвищенню науково-технічного потенціалу країни, зміцненню державницьких засад, підвищенню економічного і соціального добробуту суспільства. На розвиток освітнього потенціалу сьогодні впливають, зокрема, традиційні національні та культурні особливості країни, ментальність її населення, розуміння молодим поколінням, що освіта є одним із головних способів реалізації своїх здібностей, і тому, насамперед, перевагами користується висока кваліфікація спеціалістів та робочої сили, якість освіти в навчальних закладах, затребуваність на ринку праці.

В даний час ми спостерігаємо як у сфері освітницької діяльності відбувається зміна акцентів. Якщо раніше перед системою освіти стояло завдання забезпечення доступності та обов'язковості загальної, «масової» освіти, то сьогодні на перший план висувуються інші цінності – можливість забезпечити людині умови для самовираження, саморозвитку, самореалізації, постійного професійного і особистісного росту. Саме вирішенню цих питань – створенню умов для професійного зростання та індивідуального розвитку особистості, пошуку і знаходженню людиною самого себе в професії засобами нових форм організації освіти – присвячено дане наукове дослідження.

Безперервність освіти є характерною рисою сучасного інформаційного суспільства. Це поетапний і безстроковий процес, що забезпечує постійне поповнення та розширення знань у людей різного віку і дозволяє вчасно адаптуватися до перетворень в економіці та професійному житті. У процесі безперервної освіти залучено безліч структур, як освітніх, державних, так і громадських, професійних, що можуть надавати освітні послуги. Пошук різних форм організації процесу навчання підвищує інтерес до таких форм освіти, як неформальна та інформальна освіта. Особливу увагу звернемо на неформальну освіту як ресурс безперервної освіти та її значення для підготовки кадрів легкої промисловості.

Взагалі під неформальною освітою розуміється будь-який вид організованої і систематичної діяльності, яка обов'язково має співпадати з діяльністю навчальних закладів, коледжів, університетів та інших установ, що входять у формальні системи освіти. Це зазвичай проведення різних курсів, тренінгів, які пропонуються на будь-якому етапі освіти або трудової діяльності, та носять цілеспрямований і систематичний характер, але водночас не

супроводжуються видачею офіційного державного документа. Слід зауважити, що неформальне навчання, що відбувається поза освітніми установами, як правило, не веде до офіційної сертифікації, проте цей процес є системним, де чітко визначені цілі, зазначено результат навчання та його тривалість. Найбільш поширені заходи неформального навчання – курси, конференції, круглі столи, майстер-класи, семінари, вебінари, фестивалі, тренінги, короткі програми навчання, навчання в клубах, інтерактивні лекції, дискусії тощо.

За допомогою неформального навчання легше забезпечити безперервність освіти, підвищувати кваліфікацію, розширювати компетенції, вчитися дистанційно. У випадку дистанційної неформальної освіти, її значення також полягає у здатності розвивати і задовольняти освітні потреби більш широкого кола потенційних учнів. Вони швидшими темпами набувають необхідні навички в умовах інформаційного суспільства, коли ринок вимагає нових знань і умінь з різних сфер діяльності та навчання протягом всього життя.

Різні види неформальної освіти допомагають оперативніше реагувати на реальні потреби роботодавців; скорочують час навчання при підвищенні кваліфікації. Для вирішення проблеми дефіциту висококваліфікованих спеціалістів немасових професій, яких на сучасному етапі вітчизняні освітні заклади не готують відповідно до вимог ринку та світового досвіду, була застосована практика навчання на короткочасних курсах на базовому підприємстві окремих представників інших підприємств.

Зокрема, на Чернігівській швейній фабриці «ТК-стиль» спільно з Чернігівським регіональним відділенням ТПП реалізовано нову методику підготовки кадрів на підприємстві. На базі фабрики створено Школу інноваційної майстерності, де прямо на виробництві проходить повноцінне навчання на не досить престижну спеціальність «швачка-оператор» для осіб без спеціальних навичок, з розробленням спеціальних навчальних програм, залученням у свій штат професійних педагогів із ПТНЗ, оснащенням сучасним обладнанням окремого цеху та створенням навчального класу. Навчальний процес триває чотири тижні, а набуті учнями за цей час теоретичні знання і практичні навички дозволять після закінчення навчання отримати диплом-сертифікат про закінчення курсів від ТПП та приступити до повноцінної роботи на потоці.

Іншим прикладом є проведення навчання зі стратегічного мерчандайзингу та маркетингу на Луцькому підприємстві ПрАТ «Едельвіка», де у 2019 р. було проведено міжнародний навчально-прикладний тренінг «Розуміння процесу мерчандайзингу і ролі мерчандайзера в швейній індустрії», що був організований для експортоорієнтованих швейних та текстильних підприємств. Проведення даного тренінгу стало можливим завдяки налагодженню співпраці та

укладеному Меморандуму про взаєморозуміння між Міжнародним Торговельним Центром (МТЦ) та Асоціацією «Укрлегпром» в рамках проекту «Східне партнерство: Готовність до Торгівлі – Ініціатива EU4Business», що фінансується Європейським Союзом. Навчання відбувалось за насиченою програмою, до процесу було залучено представників 30 галузевих підприємств і навчальних закладів з різних куточків України. Даний навчальний цикл розрахований на спеціалістів-стратегів та має на меті допомогти підприємствам розширити ринки збуту та налагодити загальну координацію управління ланцюгом виробництва-логістика-продажі.

З огляду на те, що однією з основних перешкод для експорту на сьогодні є невідповідність продукції та діяльності компаній нормам та стандартам ЄС та відповідним ринковим вимогам, ключовою формою освіти підприємців є реалізація в Україні спільних проектів, де завдяки програмам неформального навчання та різним курсам з підприємництва надається можливість сприяння українським компаніям у досягненні такої відповідності шляхом передачі знань та досвіду (за підтримки профільних галузевих асоціацій у ЄС).

Зокрема, Асоціація «Укрлегпром» співпрацює з Проектом «SME export compliance under DCFTA», що реалізується за підтримки Good Governance Fund Уряду Великої Британії та компанії Pricewaterhouse Coopers. Загальна ідея даного Проекту – збільшити можливості для експорту українських підприємств сектору «спецодяг/захисний одяг» до Європейського Союзу із використанням потенціалу зони вільної торгівлі з ЄС. Форми дистанційного навчання, які залучають, наприклад, організатори освітнього проекту EdEra (за підтримки підприємницького фонду Western NIS Enterprise Fund) – запуск першого в Україні навчального онлайн-курсу для експортерів під назвою «Експорт, ринки ЄС та інтернаціоналізація бізнесу», проведення низки семінарів в Україні та інформаційна підтримка підприємництва на різних рівнях – державному, регіональному, на рівні асоціацій. Серед проектів із підтримки бізнесу Представництво ЄС спільно з Мінекономрозвитку здійснило запуск в Україні проекту FORBIZ (2016 р.), спрямованого на підтримку малого та середнього бізнесу та поліпшення бізнес-клімату в країні через організацію навчальних заходів та тренінгів, зокрема, щодо можливостей здійснювати експорт в країни ЄС. У вересні 2019 року відбувся перший практичний семінар Марка Хеллера – директора СТА Economic&Export Analysts LTD на тему відповідності вимогам безпечності експортної продукції МСП у рамках ПВЗВТ (UA 79), де було детально обговорено основоположні принципи інфраструктури якості ЄС, вимоги ЄС до засобів індивідуального захисту та розглянуто методологію складання технічних паспортів для підтвердження відповідності товару. Кожне підприємство-учасник вже отримало можливість самостійного створення технічного файлу

(паспорту) і конкретний план дій для реалізації, а в кінцевому результаті (в разі успішного виконання усіх етапів) – отримує не лише можливість підтвердити безпеку своєї продукції, але й також можливість експортувати на ринки ЄС та глобальні ринки.

Останнім часом до неформальної освіти у легкій промисловості долучились різні сфери креативної індустрії: від дизайнерів та матеріалознавців до інженерів з розробки та маркетингу нової креативної продукції. В цьому керівникам можуть допомагати різні організації, що проводять просвітницьке навчання на всіх ланцюгах створення доданої вартості, від розробки – дизайну – виробництва – розповсюдження – споживання – переробки (рециклінг) – до утилізації. Зокрема, компанія Kaizen Partners проводить заняття з підвищення операційної ефективності на швейних підприємствах, а Internation Apparel Federation започаткували програму підвищення продуктивності для українських виробників одягу. Курси передбачають навчання як специфічним знанням, що застосовується тільки в легкій промисловості, так і загальноекономічним, загальноматеріалознавчим, підприємницьким навичкам.

На вирішення проблем невідповідності компетенцій службовців та підприємців потребам ринку і викликам майбутнього спрямовані зусилля і Асоціації підприємств промислової автоматизації України, яка для цього тісно співпрацює з провідними експертами та інжиніринговими компаніями щодо просвітництва та впровадження світових стандартів управління на виробничих підприємствах технічними функціями та характеристиками продуктів та рішень. Так, в АППАУ створено Робочий комітет «Просвіта та підготовка кадрів», в мету якого є просвіта ринку по найбільш важливим темам розвитку Індустрії 4.0, організується серії оф-лайн (семінари, лекції) та он-лайн (вебінари) заходів, тренінги по приєднанню до світових конкурсів (як WorldSkills) тощо.

Окремим напрямом розвитку неформальної освіти, який набуває винятково актуального значення виступає розвиток абстрактно-концептуального мислення і оволодіння технічними та цифровими прийомами роботи з інформацією, у першу чергу, в навчальному процесі майбутніх фахівців. Необхідність застосування штучного інтелекту для персоналізації в освітньому процесі передбачає наступне:

- розробка завдань до практичної (лабораторної) і самостійної роботи студентів з урахуванням альтернативності правильних розв'язків і відстежування прогресу успішності кожного виконавця за попередньо розробленими параметрами верифікації;

- використання інтелектуальних помічників для перевірки індивідуальних завдань; заміщення

колективних форм навчання індивідуальними консультаціями в малих групах (до 10 осіб) завдяки взаємодії з ІКТ;

- використання інтелектуальних репетиторських систем для виконання самостійної роботи і поточного відстеження прогресу;

- розробка мультимедійних програм навчання для смарт-пристроїв із веб-аналітикою;

- адаптація існуючих систем оцінювання знань до особливостей особистого прогресу;

- виявлення прогнозованих результатів навчання на основі зібраної фактичної інформації про особистий прогрес;

- кібернетичне моделювання процесів і результатів засвоєння знань і виявлення слабких місць дисципліни або освітньої програми;

- одночасне визначення професійної спрямованості здобувача у рамках освітньої програми за результатами особистого прогресу;

- використання спільної навчальної хмарної платформи для навчальних дискусій.

В рамках співпраці Міністерство освіти та науки України з корпорацією Google організовано навчання на онлайн-курсах з допомогою адаптованих для ВНЗ Google-класів з метою підвищення цифрової грамотності та покращення цифрових навичок викладачів, передбачено сертифікацію співробітників вишів з цифрових компетентностей.

Інноваційні зміни, які відмічаються в останні роки у системі підвищення кваліфікації або перекваліфікації кадрів шляхом отримання неформальної або додаткової освіти, знаходять свій відбиток у формуванні нових форм освітньої організації, які можуть задовольнити потреби людини у самовираженні та саморозвитку, допомогти досягнути певного професійного і особистісного росту, розкрити свої творчі та комерційні здібності для розвитку власного бізнесу [6]. Такі форми надання освітніх послуг можуть надавати суб'єкти, що працюють на стику моди, ремесел, культури та творчих майстерень; мають ліцензію на право оказувати освітні послуги з реалізації освітніх програм за видами освіти, за рівнями освіти, професіями, спеціальностями, напрямками підготовки (для професійної освіти дітей та дорослих); проводять навчання на курсах з виробництва, розвитку ринку та просування продуктів модного туризму. Курси в суміжних сферах діяльності щодо здобуття професійних навичок можуть застосовуватись в креативних сферах, продукуючи нову продукцію/послуги. Це можуть бути такі форми освоєння трудових навичок: безкоштовні майстер-класи з пошиву; з технологій пошиву виробів та корекції лекал; з пошиття за власними викройками. Вони можуть комбінувати у собі: тривале навчання, онлайн-навчання та використання інтерактивних технологій навчання, експрес-курси, практичні майстер-класи для починаючих і спеціалістів з конструювання та шиття, виїзні лекції, створення

майданчиків відкритої освіти, центрів випереджальної професійної підготовки.

Висновки та пропозиції. Промислова революція зумовлює появу спеціалістів нового типу – з творчим підходом та готовністю до співробітництва з людьми та системами штучного інтелекту. Оскільки життєвий цикл професійних компетенцій скорочується, то актуальним стає формування сукупності навичок, що дозволять швидко перенавчатися.

Незважаючи на те, що кожна з освіт (формальна, інформальна та неформальна) виконує свою функцію, вони мають доповнювати одна одну, маючи спільну мету. Неформальні освітні заклади можуть використовувати науково-дослідницьку, технологічну інфраструктуру навчальних закладів, забезпечувати відкритий доступ до авторських методик навчання викладачам для підвищення кваліфікації. Доцільним є співробітництво педагогів з освітніми, консалтинговими, виробничими та іншими структурами з надання освітніх послуг. Використання різних форм, методів та технологій навчання сприятиме взаємодії у організації процесів підвищення кваліфікації та перекваліфікації кадрів легкої промисловості.

Список літератури

1. Shanti J., Sungsup R., Maclean R. Dominant recent trends impacting on jobs and labor markets - An Overview // International Journal of Training Research . – 2019. – 17:sup1. – 1-11
2. Rogers A. Second-generation non-formal education and the sustainable development goals: operationalising the SDGs through community learning centres //International Journal of Lifelong Education. – 2019. – Т. 38. – №. 5. – С. 515-526.
3. Harris J., Wihak C. The Recognition of Non-Formal Education in Higher Education: Where Are We Now, and Are We Learning from Experience? // International Journal of E-Learning & Distance Education. – 2018. – Т. 33. – №. 1. – С. n1.
4. Lytvynova S., Melnyk O. Professional Development of Teachers Using Cloud Services During Non-formal Education //arXiv preprint arXiv:1807.05987. – 2018.
5. Джурицкий А.Н. Высшее образование в современном мире: тренды и проблемы. М.: Прометей. – 2017. – 186с.
6. Розвиток людського капіталу: на шляху до якісних реформ. 2018. URL: http://razumkov.org.ua/uploads/article/2018_LUD_KAPITAL.pdf

Золотарева Юлія Владимировна

кандидат соціол. наук, доцент

доцент кафедри менеджмента и предпринимательского права

ФГБОУ ВО Северо-Кавказский институт – филиал

РАНХиГС, г. Пятигорске

Золотарева Ульяна Игоревна

Студентка 2 курса

факультета агропромышленный

ФГБОУ ВО Донской государственной

технической университет, Ростов-на-Дону

О РАЗВИТИИ ТУРИСТСКОЙ ОТРАСЛИ В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ НА ОСНОВЕ УСПЕШНОГО ПОЗИЦИОНИРОВАНИЯ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОГО ПОТЕНЦИАЛА СЕВЕРО-КАВКАЗСКОГО ФЕДЕРАЛЬНОГО ОКРУГА

Zolotareva Yulia Vladimirovna

candidate of sociological sciences,

associate Professor of the Department of management and business law,

North Caucasus Institute-branch of RANEP, Pyatigorsk

Zolotareva Uliana Igorevna

2nd year student of the faculty

of the agribusiness department at Don state technical University, Rostov-on-don

ON THE DEVELOPMENT OF THE TOURISM INDUSTRY IN THE RUSSIAN FEDERATION ON THE BASIS OF SUCCESSFUL POSITIONING OF THE TOURIST AND RECREATIONAL POTENTIAL OF THE NORTH CAUCASUS FEDERAL DISTRICT

Аннотация. Туристская активность россиян последние годы остается пониженной. По данным Всероссийского центра изучения общественного мнения, в среднем лишь 45 процентов жителей страны в последние 5 лет отдыхали в регионе, отличном от региона проживания. Это свидетельствует о необходимости дальнейшего повышения доступности туристских продуктов для жителей страны и стимулирования мотивации к совершению путешествий.

Abstract. Tourist activity of Russians in recent years remains reduced. According to the all-Russian center for public opinion research, on average, only 45 % of the country's residents in the last 5 years rested in the region,